

ΤΕΧΝΕΣ #Ζαν Μισέλ Μπασκιά #Έργα τέχνης #Νέα Υόρκη #Έκθεση ζωγραφικής

Jean-Michel Basquiat: Από την καρδιά του Μανχάταν, στην αιωνιότητα

Για πρώτη φορά εκτίθενται στην Ελλάδα έργα του ανατρεπτικού καλλιτέχνη που διαμόρφωσε τον μύθο της Νέας Υόρκης, με τους κριτικούς να τον αποθεώνουν και τον Αντι Γουόρχολ να τον θεωρεί ευφυΐα του αιώνα. Ποιος ήταν, αλήθεια;

● **Τίνα Μανδηλαρά**
30.05.2025, 07:01 6 ΣΧΟΛΙΑ

f

📷

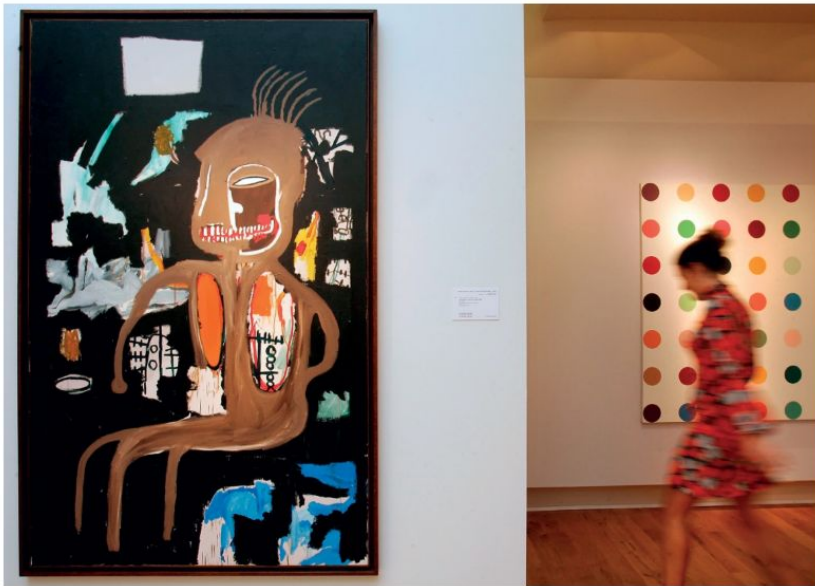
✕

🗨️

↩️

Μια ψιλόγλυπη φιγούρα με τη χαρακτηριστική χιπ χοπ κόμμωση, με παντελόνι γεμάτο μπονιές -απόδειξη ότι η τέχνη τον καλούσε ανά πάσα στιγμή της ημέρας- και από πάνω ένα Armani σακάκι, έμελλε να γίνει ο πιο ζωντανός θρύλος της πιο ανυπότακτης καλλιτεχνικής σκηνής του Μανχάταν την αδέσαστη δεκαετία του '80. Ο **Ζαν-Μισέλ Μπασκιά** κατάφερε να αστράψει σαν το άστρο πάνω από τους γκριζούς και πολύβουους δρόμους της Νέας Υόρκης, με τα έργα του να αποτελούν το σήμα κατατεθέν της.

«The Thinker»

Από τον κριτικό τέχνης Ρενέ Ρικάρ, που τον χαρακτήρισε «ακτινοβόλο τέκνο» αναζητώντας τις κατάλληλες λέξεις γι' αυτό το αλλόκοτο φαινόμενο, μέχρι τον Κιθ Χάρινγκ, με τον οποίο τον ένωσε φιλία, αλλά και τον Αντι Γουόρχολ και τη Μαντόνα, που θέλησε να πάρει κάτι από τη λάμψη του ως το τότε άσημο ακόμα κορίτσι του, ελάχιστοι αντιστάθηκαν στην καλλιτεχνική δύναμη και ορμητική ενέργεια του νεαρού Αμερικανού με την εξωτική μορφή.

Ακόμα και σήμερα τα εξηρεσιονιστικά έργα του Μπασκιά θεωρούνται τα πιο ακριβοθώρητα στον τομέα των εικαστικών, μερικά από τα οποία, χαρακτηριστικά έργα σε χαρτί, έχουμε την ευκαιρία να δούμε από κοντά στην **έκθεση «Untitled»** που παρουσιάζει ήδη και μέχρι τις 2 Αυγούστου η γκαλερί «The Intermission» στον Πειραιά - μια περιοχή που ο Μπασκιά σίγουρα θα λάτρευε. Πίσω, δε, από το όλο εγχείρημα κρύβεται το όνομα της Αρτέμιδος Μπαλτογιάννη.

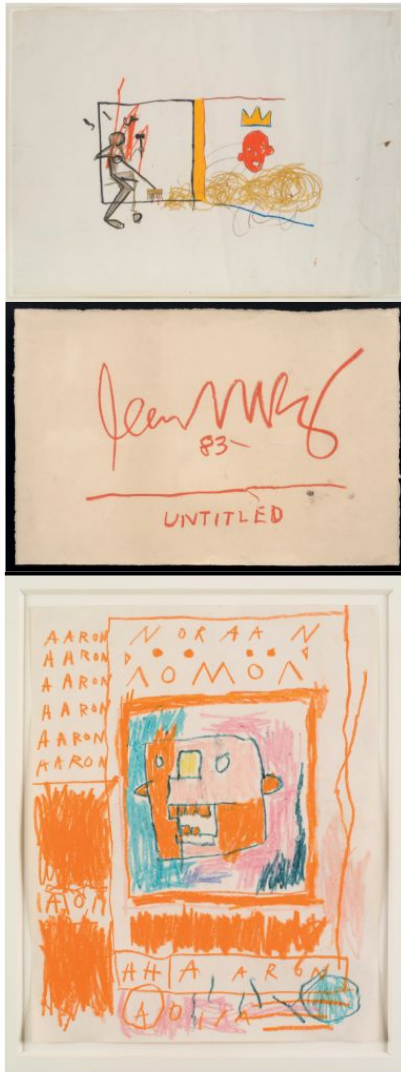
Από μόνος του ο τίτλος «Jean-Michel Basquiat: Untitled» περιγράφει απόλυτα τον ανυπότακτο χαρακτήρα ενός καλλιτέχνη που δεν ακολούθησε καμία διαμορφωμένη σχολή πέρα από τα ανεξάντλητα βιώματα και το ένστικτό του και δεν παραιτήθηκε από μόδες και εύκολες λύσεις, χαράζοντας ο ίδιος την καλλιτεχνική του πορεία. Μπορούσε να σχεδιάζει και να ζωγραφίζει παντού - αρχικά στους τοίχους, κατόπιν στο χαρτί, στον καμβά, στις καρδιές των ανθρώπων.

Κάθε σχέδιό του έφερε τα ακραία βιώματα και τις σκληρές συνθήκες υπό τις οποίες μεγάλωσε με μια μητέρα σε βεβια καταθλιψη, αλλά και την εσωστρέφεια που του προκάλεσε ένα σοβαρό τροχαίο που είχε στα επτά του χρόνια. Το βιβλίο με ανατομικά σχέδια «Gray's Anatomy», που του έδωσε τότε η μητέρα του ως παρηγοριά, έμελλε να κινητοποιήσει τη μεταφορά τους έπειτα από χρόνια στο χαρτί και κατόπιν στον καμβά. Σκελετοί μεταμορφωμένοι σε ιερά σύμβολα, τότε μαζί με κραυγές, χαρακίες, κρυπτογραφήματα, δεινόσαυροι με χρυσά στέμματα, κρυφά ιερά σύμβολα μαζί με εκφραστικές φιγούρες φανέρωναν παιδική αθωότητα και ενήλικο τρόπο και διαμόρφωσαν τον κόσμο του από νωρίς.

Τίποτα δεν έμοιαζε ποτέ ούτε μοιάζει με τα πυρακτωμένα σχέδια του Μπασκιά, τα οποία έφεραν αυτούσια τα πολύπλοκα κομμάτια ενός κόσμου σε ταραχή, αντίστοιχου με την πόλη που δεν κοιμόταν ποτέ και πειραματιζόταν με τις ακρότητες. Χαρακτηριστικό δείγμα το έργο «Untitled (Portrait of Joe Louis)», απ' όπου και ο τίτλος της έκθεσης στην «The Intermission», από το μακρινό αλλά τόσο χαρακτηριστικό για τη Νέα Υόρκη 1982, ως ένας φόρος τιμής στον θρυλικό πυγμάχο πρωταθλητή, γνωστός και ως «ο καστανός βομβαρδιστής», που επανέρχεται διαρκώς στο έργο του Μπασκιά ως ο δικός του σκεπτόμενος - ένα τοτέμ που λειτουργούσε και ως ανάποδη αυτοπροσωπογραφία. Το ίδιο και ο Κάσιους Κλέι αλλά και οι τζαζιστές του, Θελόνιους Μονκ και Τσάρλι Πάρκερ, υπό τους ήχους των οποίων συνηθίζε να δημιουργεί. Ίσως ήταν τα δικά του συνωμοτικά σύμβολα της διαρκούς μάχης που έπρεπε να δίνει με την καταγωγή, το περιβάλλον και τα σκοτάδια της ψυχής του.

Η έκθεση που μόλις άνοιξε τις πύλες της και αποτελεί συνέργεια της ελληνικής γκαλερί «The Intermission» με την παριζιάνικη «Galerie Enrico Navarra» αναδεικνύει όλες αυτές τις πτυχές του. Άλλοτε πρωταγωνιστής στη γεμάτη ενέργεια εξπρεσιονιστική σκηνή της Νέας Υόρκης ως γνήσιος συνομιλητής του Αντι Γουόρκολ, φίλος του Κιθ Χάρινγκ, μαζί με τους οποίους σύχναζαν στο «Studio 54» και στο «Palladium», και άλλοτε το αβανγκάρντ τέκνο που αγάπησαν ακόμα και οι πιο δυσπρόσιτοι κριτικοί της τέχνης, στην πραγματικότητα ο Μπασκιά δεν αποτέλεσε μέλος καμίας παρέας.

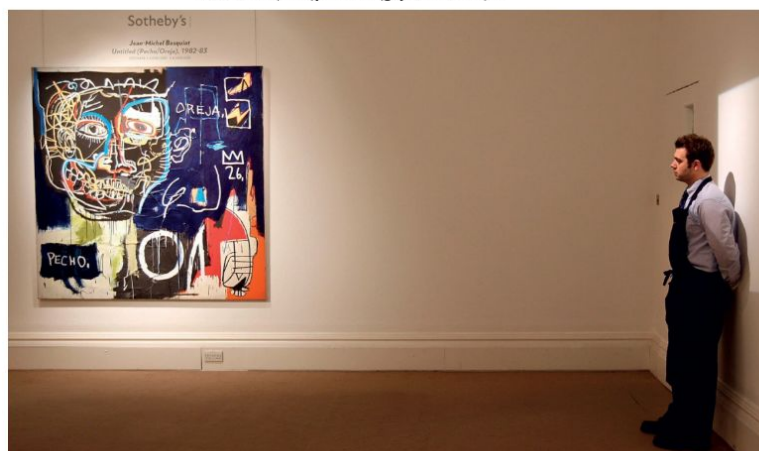

Εγινε εξώφυλλο στους «New York Times» και στο απόλυτο free press του Μανχάταν «Village Voice» προτού καν άλλοι δουν το όνομά τους να αναφέρεται σε μονόστηλο, ενώ μέσα σε λίγα χρόνια, το 1982, θα συμμετείχε στην Documenta 7, δίπλα στα ιερά τέρατα όπως οι Γιόζεφ Μπόις, Ανσελμ Κίφερ, Γκέρχαρντ Ρίχτερ, Σάι Τουόμπλι. Δεν είχε περάσει, ωστόσο, πολύς καιρός από τότε που γυρίζε στους δρόμους για να ζωγραφίσει στους τοίχους μαζί με τον Άλ Ντίαζ με τη χαρακτηριστική υπογραφή SAMO (same old shit), την οποία κράτησε μέχρι τέλους. Ήταν ένας από τους λίγους που άστραψαν ταυτόχρονα μπροστά από τους άχρωμους τοίχους και στα εστιατόρια με τα λευκά τραπεζομάντλια, τα οποία τον είχαν διαρκώς άτυπο καλεσμένο.

Στα πολύχρωμα έργα του επανέρχονται τα όνειρα και οι εφιάλτες - ίσως γι' αυτό τον αποκάλεσαν προφήτη ενός κόσμου από το μέλλον, με τους κριτικούς να προσπαθούν ακόμα να λύσουν τους γρίφους που άφησε το έργο του. Ίσως και ο ίδιος να μην το ήθελε, κι είναι αυτός ο λόγος που εξακολουθεί να ασκεί γοητεία σαν ο μόνιμος ιερός σμαάνος της άναρχης εποχής που ζούμε. Στην έκθεση «Untitled» παρουσιάζονται χαρακτηριστικά έργα αυτής της ξέφρενης πορείας ενός συμβολικού καλλιτέχνη που μπορεί να έζησε λίγο αλλά η ζωή του ήταν ικανή να θρέψει πολλές άλλες ζωές που δεν παύουν να αντλούν δύναμη από αυτούς τους συγκλονιστικά γοητευτικούς καμβάδες, αλλά και τη μορφή του.

Η Πατρίσια Φιλντ σε ένα αυτοβιογραφικό ντοκιμαντέρ έλεγε ότι ποτέ δεν θα ξεχάσει τη φιγούρα του Μπασκιά να επισκέπτεται το μαγαζί της και να ψωνίζει οτιδήποτε ανήκουστο έβρισκε στο καλάθι και που πάνω του έδειχνε στυλιστικάάρτια. Κάτι αντίστοιχο διακηρυττε και η Ιζαμπέλα Μπλόου, την οποία έχει φωτογραφίσει ο Αντι Γουόρκολ να κοιτάζει τον Μπασκιά με θαυμασμό στα μάτια. Το συγκεκριμένο ενσταντανέ χάξευε με τον τρόπο του ο Μπόι Τζορτζ και οι υπόλοιποι: άλλοι ανέμελοι, άλλοι σχεδόν

Ο Μπασκιά, πάντως, ήξερε εξ αρχής ότι η δύναμή του δεν συγκρίνεται με αυτή των υπόλοιπων, ότι ήρθε για να ξεχωρίσει στην αναστρεπτική σκηνή της Νέας Υόρκης των 80s, ακόμα και αν εκμυστηρευόταν στον Αντι Γουόρχολ ότι φοβάται μήπως δεν θα γίνει ο μεγάλος καλλιτέχνης που πάντα ονειρευόταν. Από τότε που ο Εμίλιο Ματζολι αγόρασε 10 πίνακες για να του φτιάξει την πρώτη έκθεση τον Μάη του 1981, γνώριζε ότι το όνομά του έχει περάσει στις άκρες του πλανήτη για να λάβει μόλις έναν χρόνο αργότερα μέρος σε εκείνη την περίφημη Documenta.

Με την Τίνα Τσόου και τον Αντι Γουόρχολ (1986)

Η δουλειά του συνέδεε το προσωπικό με το πολιτικό, την υψηλή ποίηση με την αστική μελαγχολία. Το εξώφυλλο στο ένθετο των «New York Times» από το 1985, με τον ίδιο να φιγουράρει με ένα μαύρο, κομψό κοστούμι και να πατάει ξυπόλητος σε μια αναποδογυρισμένη πολυθρόνα κοιτώντας με θλιμμένα μάτια κατάματα τον φακό, ήταν η σιωπηλή δήλωση ενός ταλέντου που αδιαφορούσε ακόμα και για την εξωφρενικά σύντομη φήμη που απέκτησε τόσο νωρίς. Δεν τον ενδιέφερε κάτι πέρα από το φλεγόμενο μένος των στιγμών, ήταν διαρκώς ερωτευμένος με διαφορετική κοπέλα και πάντοτε ανικανοποίητος.

Αλλωστε, ήταν γνήσιο δημιούργημα των δρόμων της Νέας Υόρκης, οι καπνοί από το μετρό έθρεψαν τα τρελά του όνειρα σαν αυτά ενός μαγικού μαντείου που τον έφερε στον κόσμο για να κλέψει πολύ γρήγορα την ακραία προικισμένη φύση του. Κανείς δεν ξέρει τι θα γινόταν αν ο Μπασκιά δεν έφευγε τόσο σύντομα από τη ζωή, μόλις στα 27 του χρόνια, αφήνοντας πίσω του μια ιστορία που κάθε κριτικός τέχνης θα επικαλείται ως χαρακτηριστική ενός αυτόφωτου, αυτούσιου, εμπύρετου ταλέντου, από αυτά που δεν βρίσκει κανείς πια ούτε στα περιοδικά ούτε στα μουσεία. Σίγουρα, όμως, τα συναντά στα πιο αλλόκοτα και εμμονικά όνειρά του

